

Sygn. akt I CSK 809/22

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z powództwa H. K.

przeciwko J. J.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 lutego 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 lutego 2021 r., sygn. akt V ACa [...]

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz adwokata K. Z. kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych, obejmującą należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Powód H. K. wystąpił z pozwem przeciwko J. J. domagając się zasądzenia od niego kwoty 300 000 zł z ustawowymi odsetkami od 31 sierpnia 2015 r. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych przez fałszywe oskarżenia i pomówienia oraz zniesławienie powoda o popełnienie przestępstw z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k., 234 k.k., 235 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w piśmie z 31 sierpnia 2015 r. złożonym w sprawie przed Sądem Rejonowym w K., a także

przeproszenia powoda przez złożenie przez pozwanego oświadczenia na piśmie lub ustnie podczas rozprawy.

Wyrokiem z 14 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił powództwo.

Wyrokiem z 12 lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego jedynie w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach, a w pozostałej części apelację oddalił.

W skardze kasacyjnej powód, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazał na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które sprowadza się do wskazania, czy formułowanie twierdzeń i sugestii wprost wskazujących na popełnienie przez stronę przeciwną przestępstwa, w sytuacji braku dowodów potwierdzających tę okoliczność, stanowi naruszenie dóbr osobistych w postaci dobrego imienia i czci?

Zdaniem powoda skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ doszło do oczywistego naruszenia przepisu art. 227 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem

Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z 26 września 2005 r., II PK 98/05, z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższe przesłanki nie zostały wykazane. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie spełniona została któraś z przesłanek przyjęcia sprawy do rozpoznania.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest pobieżne, niemal zdawkowe. Powód eksponuje w nim wyłącznie znaczenie rozstrzygnięcia zagadnienia dla praktyki sądowej. Należy wskazać, że nie jest rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna powinna być przyjęta do rozpoznania, doszukiwanie się jurydycznej argumentacji mającej wykazać, iż

istnieje istotne zagadnienie prawne. Samo zaś sformułowanie problemów prawnych, bez przedstawienia argumentacji służącej wykazaniu, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i wymaga wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy, nie jest wystarczające. Wywód skarżącego, uzasadniający istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, nie wskazuje na wątpliwości kwalifikowane, a jedynie zwykłe, które mogą być rozstrzygnięte przez sąd powszechny w toku rozpoznawania sprawy. Należy także podkreślić, że Sąd Najwyższy postanowieniem z 3 listopada 2020 r. (V CSK 240/20) odmówił skarżącemu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, złożonej z powołaniem się na to samo istotne zagadnienie prawne wskazując, że wieloaspektowy charakter spraw o ochronę dóbr osobistych nie pozwala na uniwersalne rozstrzygnięcie czy doszło do naruszenia dóbr osobistych w postaci dobrego imienia i czci w wyniku formułowania twierdzeń i sugestii wskazujących na popełnienie przez stronę przeciwną przestępstwa. Sąd samodzielnie ustala czy doszło do naruszenia dóbr osobistych, biorąc pod uwagę okoliczności faktyczne każdej jednostkowej sprawy.

Jeśli zaś idzie o oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, to wymaganej argumentacji, w ramach badania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie stanowi samo postawienie zarzutu oczywistego naruszenia, a sformułowanie takiego zarzutu nie prowadzi jeszcze do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach pełnomocnika z urzędu powoda orzeczono na podstawie § 14 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 3 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 18 ze zm.), z uwzględnieniem wyroku

Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r. (SK 66/19, Dz.U. z 2020 r., poz. 769), a więc przy zastosowaniu § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

Wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej uwzględniony został w zakresie roszczeń niemajątkowych. W skardze kasacyjnej nie ma odniesienia do rozstrzygnięcia co do żądania zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 300 000 zł, nie ma zatem uzasadnienia do angażowania w tym zakresie środków publicznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 czerwca 2019 r., V CSK 612/18, niepubl.).

a.s.